З М І С Т

ВСТУП - 11

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦЬКЕ ВІЙСЬКО - 13

Комплектування та мобілізація козацького війська — 15

Виникнення і розвиток збройних сил українського народу. Становий характер та класовий принцип комплектування козацького війська. Боротьба старшини проти покозачення посполитих селян. Покріпачення козацтва. «Шукачі» козацтва. «Виборні» і «підпомічники». «Піші неозброєні» козаки. «Куріньчики». Підсусідки. Наймитування. Ухиляння старшини та привілейованої козацької верхівки від військової служби. Віковий склад козацького війська. Територіальний принцип комплектування та мобілізації війська.

Організація та порядкування — 51

Кавалерія і піхота. Тактичні та організаційно-господарчі одиниці козацького війська. Артилерія. Артилерійські команди. Взаємовідносини між царським урядом та козацьким командуванням. Гетьман. Генеральна військова канцелярія. Генеральна старшина. Бунчукові товариші. Полковники та полкова старшина. Сотник і сотенна старшина. Отамани.

Озброєння і забезпечення — 79

Озброєння. Забезпечення боєприпасами. Забезпечення провіантом. Військовий козацький одяг. Забезпечення кіньми та фуражем. Утримання артилерії. Забезпечення старшини. Наймані (охотницькі) війська.

Запорізьке військо в першій половині XVIII ст.— 105

Автономність Запорізької Січі. Укріплення на Запоріжжі. Адміністративно-політичний устрій Запорізької Січі і соціальна структура Війська Запорізького. Царський уряд і Запоріжжя. Комплектування і мобілізація в Запорізькому війську. Характеристика родів військ на Запоріжжі. Організація та забезпечення Запорізького війська. Запорізьке воєнне мистецтво.

СТОРОЖОВА І ДОПОМІЖНА СЛУЖБА НА УКРАЇНІ - 131

Фортеці і форпости та їх роль у захисті населення від турецько-татарських нападів —133

Фортеці. Організація прикордонної сторожової служби. Форпости. Оборона кордонів під час війни. Участь селян і міщан у зимовій сторожовій та прикордонній службі. Ставлення царського уряду до сторожової служби козацтва. Розвідувальна діяльність козацького війська.

Українська лінія — 163

Зовнішній вигляд, розміри та структура. Спорудження. Гарнізони і поселення на Українській лінії. Роль Української лінії в обороні кордонів.

Допоміжна служба та економічне забезпечення українським населенням царської армії — 176

Фортифікаційне мистецтво українського козацького війська. «Комендерації». Розквартирування царських полків на Україні. Забезпечення царських полків провіантом та фуражем. Збирання волів для царської армії. Забезпечення царської армії кіньми. Мобілізація підвід. Погоничі. Перевезення провіанту водними шляхами.

ПІСЛЯМОВА - 217

РЕЗЮМЕ РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ - 224